

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000977

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Олексій Михайло Федорович

2. Mykhaylo F. Oleksiy

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 03-06-2026

Спеціальність за освітою: Економіка підприємства

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12775

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.39.41, 06.61, 06.73

Тема дисертації:

1. Розвиток регіонів та місцевих громад через призму податкового потенціалу
2. Development of regions and local communities through the lens of tax capacity

Реферат:

1. Проведене дослідження дозволило уточнити економічну сутність категорії «податковий потенціал». Принциповим є включення обмеження: реалізація цього потенціалу не повинна спричиняти деградації продуктивного потенціалу регіону та має забезпечувати принцип максимальної фіскальної границі. Доведено, що податковий потенціал консолідує в собі елементи ресурсного, системного та відтворювального підходів, слугуючи ключовим індикатором фіскальної спроможності регіону та його здатності до самодостатнього соціально-економічного розвитку. Обґрунтовано необхідність виділення у структурі податкового потенціалу реалізованої, нереалізованої та прогнозовної складової. Це дозволяє краще ідентифікувати та управляти податковими резервами, зокрема через ефективніше використання прихованого потенціалу, що знаходиться в площині тіньової економіки та податкових пільг. Визначено методологічну доцільність застосування сучасних економетричних методів, зокрема аналізу стохастичного

податкового кордону. Проведений аналіз концептуальних моделей взаємозв'язку фіскальної спроможності та регіонального розвитку (теорії фіскального федералізму, теорії фіскальної конкуренції та теорії оптимальних податкових юрисдикцій) підтверджує, що ефективність фіскальної децентралізації як механізму стимулювання ендогенного зростання регіонів значною мірою обумовлена інституційно-економічними передумовами. На засадах теорії ендогенного зростання встановлено, що стратегічна роль податкового потенціалу пов'язана з трансформуванням стійких податкових надходжень з джерела поточного фінансування в продуктивний капітал територій (інвестиції в інфраструктуру, людський капітал, R&D). В роботі доведено, що причинно-наслідкова залежність між фіскальною спроможністю та економічним розвитком є двосторонньою: зміцнення інститутів (антикорупційна інфраструктура, прозоре адміністрування) підвищує податкові надходження, що, своєю чергою, надає ресурси для подальших інституційних реформ, створюючи ефект «позитивного кола» розвитку. Розкрито деструктивну роль високої тінізації економіки, правової колізійності та дефіциту ресурсів адміністрування, що в поєднанні з ерозією бази оподаткування через неефективні преференційні режими замикає порочне коло фіскальної деградації та низької суспільної довіри. На основі результатів економетричного моделювання панельних даних доведено фундаментальну роль податкового потенціалу як драйвера регіональної економічної динаміки, де ключовим медіатором трансформації господарської активності у ресурсне забезпечення громад виступає податок на доходи фізичних осіб (коефіцієнт еластичності 0,89). На прикладі Закарпатського регіону ідентифіковано розриви між потенційними та фактичними надходженнями, зумовлені латентністю транскордонної діяльності та майнового оподаткування, що дозволило аргументувати необхідність парадигмального переходу до стратегії «сервісного партнерства». Доведено, що модернізація організаційно-економічного механізму реалізації податкового потенціалу має ґрунтуватися на цифровій конвергенції реєстрів та розширенні фіскальної автономії місцевого самоврядування, забезпечуючи створення інклюзивного середовища для конвертації ендогенних ресурсів територій у показники стійкого соціально-економічного зростання. Дослідження міжнародного досвіду використання податкового потенціалу для стимулювання регіонального розвитку засвідчило парадигмальний зсув від цінової податкової конкуренції (Стратегії цільового стимулювання через пільги) до стратегічного фіскального менеджменту. Обґрунтовано ефективність орієнтування на максимальне використання податкового потенціалу регіону шляхом посилення ролі місцевих податків на майно та ресурси, що вважаються відносно стабільними. В роботі окреслено вектори трансформації регіональної податкової системи, які передбачають: переорієнтацію від логіки адміністративного примусу до моделі фасилітації податкового комплаєнсу; пріоритезацію «інституційної чистоти» (антикорупційна інфраструктура, прозорість пільг); поглиблення цифровізації адміністрування (автоматизований ризик-менеджмент).

2. The conducted research allowed us to clarify the economic essence of the category of "tax potential". The inclusion of a restriction is fundamental: the implementation of this potential should not cause degradation of the productive potential of the region and should ensure the principle of the maximum fiscal limit. It is proven that the tax potential consolidates elements of resource, systemic and reproducible approaches, serving as a key indicator of the fiscal capacity of the region and its ability to self-sufficient socio-economic development. The need to allocate the realized, unrealized and forecasted components in the structure of the tax potential is substantiated. This allows for better identification and management of tax reserves, in particular through more effective use of the hidden potential located in the shadow economy and tax benefits. The methodological feasibility of using modern econometric methods, in particular the analysis of the stochastic tax frontier, has been determined. The analysis of conceptual models of the relationship between fiscal capacity and regional development (theory of fiscal federalism, the theory of fiscal competition, and the theory of optimal tax jurisdictions) confirms that the effectiveness of fiscal decentralization as a mechanism for stimulating endogenous growth of regions is largely determined by institutional and economic prerequisites. Based on the theory of endogenous growth, it is established that the strategic role of tax capacity is associated with the transformation of sustainable tax revenues from a source of current financing into the productive capital of territories (investments in infrastructure, human capital, R&D). The paper proves that the causal relationship between fiscal capacity and economic development is

two-way: strengthening institutions (anti-corruption infrastructure, transparent administration) increases tax revenues, which, in turn, provides resources for further institutional reforms, creating the effect of a "virtuous circle" of development. The destructive role of high shadow economy, legal conflicts and shortage of administrative resources is revealed, which, combined with the erosion of the tax base through ineffective preferential regimes, closes the vicious circle of fiscal degradation and low public trust. Based on the results of econometric modeling of panel data, the fundamental role of tax potential as a driver of regional economic dynamics is proven, where the key mediator of the transformation of economic activity into resource provision of communities is the personal income tax (elasticity coefficient 0.89). Using the example of the Transcarpathian region, gaps between potential and actual revenues were identified, due to the latency of cross-border activity and property taxation, which allowed us to argue for the need for a paradigmatic transition to the strategy of "service partnership". It is proven that the modernization of the organizational and economic mechanism for realizing tax potential should be based on the digital convergence of registers and the expansion of the fiscal autonomy of local governments, ensuring the creation of an inclusive environment for converting endogenous resources of territories into indicators of sustainable socio-economic growth. A study of international experience in using tax potential to stimulate regional development has shown a paradigm shift from price tax competition (Strategy of targeted incentives through benefits) to strategic fiscal management. The effectiveness of focusing on maximum use of the region's tax potential by strengthening the role of local taxes on property and resources that are considered relatively stable is substantiated. The paper outlines the vectors of transformation of the regional tax system, which include: reorientation from the logic of administrative coercion to a model of tax compliance facilitation; prioritization of "institutional purity" (anti-corruption infrastructure, transparency of benefits); deepening the digitalization of administration (automated risk management).

Державний реєстраційний номер ДіР: 0113U101945, 0124U003247, 0123U103279

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Олексій М. Ф. Підвищення ефективності реалізації податкового потенціалу регіону. Актуальні проблеми сталого розвитку. № 2 (8), 2025. С. 330-335.
- 2. Олексій М. Ф. Інституційні та макроекономічні бар'єри реалізації податкового потенціалу регіонів України в умовах воєнної економіки. Актуальні проблеми сталого розвитку. № 2 (9), 2025. С. 147-155.
- 3. Олексій М.Ф. Податковий потенціал регіону: проблеми та перспективи розвитку. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». №1 (63), 2024. С.112-115.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0113U101945, 0124U003247, 0123U103279

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Огородник Валерія Олегівна
2. Valeriya O. Ohorodnyk

Кваліфікація: к.е.н., доцент

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9448-3351

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белінська Яніна Василівна
2. Yanina V. Belinska

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9685-0434

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Державний університет "Київський авіаційний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 45853942

Місцезнаходження: просп. Гузара Любомира, Київ, 03058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Возняк Галина Василівна
2. Halyna V. Voznyak

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2001-0516

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 56912418700; Web of Science Researcher ID: C-5378-2019;
https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=u_c74SEAAAAJ

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього Національної академії наук України"

Код за ЄДРПОУ: 05539979

Місцезнаходження: вул. Козельницька, Львів, 79026, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Готра Вікторія Вікторівна
2. Viktoriya V. Hotra

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9063-3885

Додаткова інформація: Scopus Author ID: 56809349500

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чубарь Оксана Геннадіївна
2. Oksana G. Chubar

Кваліфікація: к.е.н., доцент, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5952-5034

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Пітюлич Михайло Михайлович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Пітюлич Михайло Михайлович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна